

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

april 3 • 2020

Arboga
kopparmyntverk
1626–1628.

Falsa mynt från
vasatiden.

SNF:s årsredovisning
för år 2019.

Program för SNF:s
årsmöte 2020 i
Landskrona.

Söker du utsökta antika mynt?

Nagidos – Stater

Nero - Sestertie

Roberto Delzanno

Numismatiker - Författare - 0708-865008
roberto@delzanno.se - www.delzanno.se

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
11522 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
Måndagar
kl. 10 - 12 och 13 - 16
info@numismatik.se

Plusgiro 150007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

200 SEK / år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt
Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
*Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning* samt
*Sven Svenssons stiftelse för
numismatik*.

Redaktionen ansvarar inte för ej
beställt material. Texter och bilder i
SNT lagras elektroniskt och publiceras
som pdf på föreningens hemsida.
Den som sänder material till SNT
medger detta.

Register över alla artiklar och
notiser i SNT 1977 - 2019 finns i
sökbart pdf-format på hemsidan.

TRYCK

Pipeline Nordic AB

ISSN 0283-071X

VÅREN 2020

Föreningens aktiviteter

Våra medlemmar är varmt välkomna till SNF:s föreningskvällar. De är med få undantag förlagda till sista onsdagen i månaden, vår och höst. Vi ses i samband med föredrag, alltid med ämnet numismatik. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

ARBOGA & LANDSKRONA

Landskrona i Skåne var verksam som myntort under sammanlagt cirka fyra år. Som dansk stad åren 1524-1525 och som svensk sådan åren 1675-1676.

En annan historiskt viktig ort med myntverk är *Arboga* i Västmanland, som Lennart Castenhag skriver om i detta nummer. I Arboga år 1435 valdes Engelbrekt Engelbrektsson till rikshövitsman. Arboga möte brukar därför ses som Sveriges första riksdag. Engelbrektsstatyn av skulptören Carl Eldh (1873-1954) här intill sattes upp utanför Heliga Trefaldighetskyrkan i Arboga vid riksdagens 500-årsjubileum år 1935. FOTO: MGL.

APRIL

23 Föreningskväll - torsdag

Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG. Gunnar Nehls: *Moderna sedlar från idé till färdigt tryck*. Sedelgravören och formgivaren Gunnar Nehls berättar om de nya svenska sedlarna och om hur sedelkonsten dramatiskt har förändrats för att hänga med in i samtiden.

MAJ

9-10 Svenska Numismatiska Föreningens Årsmöte 2020

Plats Landskrona

Se årsmötesprogrammet på sidan 65.

13 Föreningskväll - onsdag

Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG. Per-Göran Carlsson: *Myntmarknaden i Sverige - om dess kvalitetsstandard, aktörer och "krondiken"*. Per-Göran Carlsson är en aktiv samlare och numismatisk skribent som under många decennier självupplevt, observerat och analyserat aspekter som dagens presentation kommer att kretsa kring. Medtag gärna diskussionsobjekt för samtal efter presentationen!

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44, 76
Kansliet är öppet: måndagar kl. 10 - 12 & 13 - 16
Kansliet är stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna
Hemsida: www.numismatik.se
SNT finns på Facebook

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida
www.numismatik.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidan kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

ANNONSPRISER

1/12 sida
47 × 50
mm
250 SEK

1/8 sida
72 × 50
mm
350 SEK

1/6 sida
47 × 105
mm
400 SEK

1/4 sida
72 × 105
mm
600 SEK

1/2 sida
151 × 105
mm
1 200 SEK

1/1 helsida
151 × 214 mm
2 000 SEK

mittuppslag
5 000 SEK

2:a & 3:e
omslagssidan
2 500 SEK

4:e omslagssidan
5 000 SEK

SNT behåller samma låga annonspriser även 2020

Annonsen på årsbasis får dessutom 20% rabatt

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning

Radannonser: SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt – kontakta info@numismatik.se

Annonsen som inte är förenlig med SNF:s och AINP:s etik avböjs

Innehåll SNT 3 • 2020

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Arboga kopparmyntverk 1626–1628	57–61
Falsa mynt från vasatiden	62–64
Kort om myntningen i Landskrona	64
Årsredovisning för år 2019 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen	66–69
Program för SNF:s årsmöte i Landskrona 9–10 maj 2020	65
Gåva från Bjarne Ahlströms minnesfond	72

FASTA RUBRIKER

LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF.	61
PRESSKLIPP 1883. Slitning på guldmynt	61
PERSONALIA. Ulla Westermark har avlidit.....	69
NYTT OM BÖCKER – RECENSIONER.	70–71
AUKTIONER & MÄSSOR.	73
SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING.	74

OMSLAG

Gustav II Adolf, Arboga, ½ öre 1627, diameter 35 mm. I bakgrunden Arbogaån. Kopparmyntningen hade inletts under Gustav II Adolf. Stora investeringar krävdes och flera myntverk inrättades. Det var i Säter i Dalarna, Nyköping i Södermanland samt Arboga i Västmanland, senare tillkom ytterligare ett i Dalarna, Avesta. De första kopparmynten utgavs 1624, under tre år som klippingar innan de runda kopparmynten tog vid.

FOTO: BAKGRUND MGL, MYNTET LENNART CASTENHAG.

Arboga kopparmyntverk 1626–1628

Av Lennart Castenhag

På 1620-talet var Sveriges finanser hårt ansträngda, inte minst genom Älvsborgs lösen som innebar att Sverige skulle betala 1 miljon riksdaler i silver under åren 1616–1619 till danskarna. Krigsskulden hade även orsakat brist på silver i riket. För att komma till rätta med situationen beslutade man sig för att öka intäkterna från Falugruvan. Svenska Handelskompaniet inrättades 1622, i dagligt tal benämnt Kopparkompaniet. Detta företag fick ensamrätt på den koppar som bröts vid Falugruvan med undantag för vad som upphandlades av kungahuset för egen räkning.

Kopparkompaniet var organiserat som ett aktiebolag med en styrelse och en ståthållare (styrelseordförande skulle vi säga i dag). Alla svenska medborgare erbjöds att satsa pengar i bolaget och det utlovades avkastning på insatt kapital kvartalsvis. Bolagets grundförutsättningar var att till ett fast pris av 50 daler per skeppund

bergsvikt¹ upphandla koppar i Falun och att effektivisera försäljningen till utlandet samt att ombesörja frakten. I affärsupplägget garanterades Kronan en avkastning av 22 daler per skeppund bergsvikt (koppartull).

Efter något år kompletterades Kopparkompaniets affärsidé med prägling av kopparmynt. Denna gren av rörelsen skulle balansera affärerna vid lågkonjunkturen, hade man räknat ut. Kopparkompaniets första ståthållare (styrelseordförande) var Philip von Scheiding och under sommaren 1624 kom kopparmyntningen i gång i Säter. Änkedrottning Kristina präglade mynt i egen regi i Nyköping året därpå. Bild 1–2.

Planerna på ett kopparmyntverk i Arboga

Under vintern 1626 kunde man se att verksamheterna hade börjat löpa på i Sätters och Nyköpings kopparmyntverk. Philip von Scheiding inspirerades av framgångarna och idén

uppstod att anlägga ett myntverk i Arboga. En betydande vapenindustri² fanns i staden och ett myntverk skulle öppna möjligheten för kronan att finansiera sina vapeninköp därifrån. Men var fanns en lämplig plats för ett myntverk? Blickarna föll på Höjens kronokvarn i Arbogaån.

Kvarnen arrenderades av en vantmakare i staden, men det konstaterades att han saknade giltigt kontrakt. Vantmakaren övertalades att packa ihop sina tillhörigheter och bege sig därifrån, varefter Kopparkompaniet³ flyttade in. Ombyggnationer, utförandet av nya byggnader och anläggandet av ett valsverk för prägling av kopparmynt vid kvarnen pågick under sommaren och hösten 1626.

Produktionen av klippingar

I november hade äntligen myntmästaren Caspar Hedviger⁴ lyckats få fram en provmyntserie ettöringar från valsverket i Arboga. Några få av dessa mynt har lyckligtvis bevarats till våra dagar⁵.

Under vintern 1627 (fram till mars månad) producerades klippingar i Arboga. Utmyntningstalen är inte kända, men det var nog inga stora mängder som producerades.

I december 1626 hade Markus Kock tagit över ansvaret för Nyköpings kopparmyntverk. Hans uppdrag var att modernisera produktionen av valsverkspräglade mynt med inriktning på rundmynt. I mars 1627 upphörde produktionen av klippingar i alla tre kopparmyntverken.

Under sommaren 1627 tog Markus Kock över ansvaret även för myntverket i Säter. Man ställde även om till att producera rundmynt i

1. Höjens kronokvarn 1688.

Kartan är vriden för anpassning till väderstreck.

Arboga (som fortfarande drevs i Kopparkompaniets regi). Bild 3–5.

Arbogamyntets frånsidor

På mynt från Säter och Nyköping ser vi landskapsvapnen på frånsidorna, men hur var det på Arboga-myntet? Inte hade väl Västmanland en örn i sitt landskapsvapen? Nej, örnen var inte Västmanlands landskapsvapen. Örnen ingick i Arboga stads vapen, och det hade så varit sedan medeltiden. Bild 6.

Det runda provmyntet från Arboga

Ett runt provmynt lämnade myntverket i Arboga hösten 1627. Detta rundmynt är ett av de allra märkligaste av alla Gustav II Adolfs runda kopparmynt. Det har en diameter som motsvarar vad som gäller för ett halvöre och det har en vikt som vida överskrider myntordningens föreskrift för ettöringar. Eftersom myntet har en väl tilltagen tjocklek har det kommit att kallas "Arbogapucken" bland myntsamlare. Bild 7–9.

Reguljärt rundmynt från Arboga

Bild 10–12.

3. Klipping Arboga-öre 1626. Höjd 28,4 mm. Bredd 26,3 mm. Vikt 24,94 g. Myntet är således underviktigt. Enligt myntordningen skulle ett öre ha vikten 28,3 g. Ref.: Ottosson typ 25.

FOTO: UPPSALA UNIVERSITETS MYNTKABINETT.

4. Brenners träsnitt av Arboga-öre 1626. Bilden publicerades av J. B. Lohman i *Arboga Känning* 1737.

5. Klipping Arboga-öre 1627. Höjd 26,3 mm. Bredd 28,4 mm. Ref.: Ottosson typ 25.

2. Höjens kvarn och Arboga stad 1853. Kartan är vriden för anpassning till väderstreck. Den stämmer tämligen väl med den stadskarta som J. B. Lohman publicerade i sin bok *Arboga Känning*, 1737.

6. Arboga stads äldsta sigill enligt J. B. Lohman. Omskriften lyder: SIGILLUM CIVITATIS ARBVGGE vilket kan översättas med Arboga stads sigill.

7. Provmynt Arboga-öre 1627. Ø 35,5 mm. Vikt 31,54 g. Präglat i valsverk. Caspar Hedviger har signerat myntet CH i fränsidan omskrift. Detta mynt har mindre diameter och större vikt än de reguljära mynten. Enligt myntordningen skulle en ettöring ha vikten 28,3 g. Ref.: Sonesgården #235.

FOTO: UPPSALA UNIVERSITETS MYNTKABINETT.

8. Brenners träsnitt av provmyntet 1627 publicerades av J. B. Lohman i *Arboga Känning* 1737. Brenner lade inte märke till att det "klockan 12" ska stå CH i fränsidans omskrift. CH står för Caspar Hedviger.

9. En jämförelse mellan 1627 års klipping och det runda provmyntet. Observera att samma puns har använts för kronorna. Även sifferpunsarna har återanvänts.

Kopparkompaniet upplöses

Redan från starten fick Kopparkompaniet problem med likviditeten. Det insatta kapitalet räckte inte till för att finansiera verksamheten och man tvingades ta ett stort lån med dryg ränta. Det visade sig också att priset på koppars från Falugruvan hade fastställts till ett för högt pris. Bolaget kom därför i knipa vid viktiga exportpriser. Under vissa tider

hade Kopparkompaniet extra svårt att få avsättning för koppars och man tvingades lägga den på lager med sviktande betalningsförmåga som följd, och bergsmännen började klaga.

År 1628 upplöstes Kopparkompaniet och kronan tog över både skuldbördan och tillgångarna. Fler-talet undersåtar, som plötsligt hade förlorat sitt insatta kapital, gottgjordes med tiden genom godsförlåningar.

Slutet för Arboga kopparmyntverk

Arboga myntverk, som ju hade ägts av Kopparkompaniet, överlämnades till Markus Kock den 1 maj 1628. Efter det att han hade besiktat anläggningen var hans ståndpunkt inte nådig: "Det borde rivas och ersättas med ett modernt myntverk", meddelade han.

Markus Kock fick inget gehör för sin ståndpunkt. Han tvingades ta sig an myntverket i befintligt skick och fortsätta produktionen som förut. De mynt som producerades i Arboga under hans ledning fick ett något annorlunda utseende än tidigare. Åtsidan gavs ungefär samma utseende som på mynten i Säter och Nyköping, men örnen på fränsidan blev kvar med den skillnaden att huvudet vändes åt vänster. Vidare stämplades Markus Kocks myntmästarmärke in i fränsidans omskrift.

Tämligen snart visade det sig att produktionen vid Arboga myntverk drogs med stora lönsamhetsproblem. Strax före sommaren stoppades produktionen och kom aldrig igång igen. Bild 13–14.

Produktionsstatistik för Arboga kopparmyntverk

Källa: Bengt Hemmingsson, 2018, som angav utmyntningstalen för 1627 och 1628 i daler och öre. Siffrorna här omräknats till öre.

1626 Klippingar: några få ettöringar.

1627 Klippingar: okänt antal.

1627 Rundmynt: 1 865 329 öre (öre, halvöre och fyrkar). Fördelningen är inte känd.

1628 Rundmynt: 1 383 832 öre (öre och halvöre). Fördelningen är inte känd.

FOTO: FÖRFATTAREN NÄR INGET ANNAT ANGES.

→

10. Reguljärt kopparöre från Arboga 1627 med Caspar Hedviggers myntmästarmärke.
Ø 44 mm. Ref.: Sonesgården #236.

11. Brenners träsnitt av Arboga-öre 1627 publicerades av J. B. Lohman i *Arboga Känning* 1737.

12a. Halvöre 1627. Ø 35 mm. Ref.: Sonesgården #291.

12b. Fyrk 1627. Ø 23 mm. Ref.: Sonesgården #294a.

Noter

- ¹ Ett skeppund bergsvikt motsvarade 149,6 kg. Ett skeppund stapelstadsvikt motsvarade 136 kg. Ofta är det stapelstadsvikt som avses då man talar om skeppund.
- ² På Jäders holme i Arbogaån grundade Gustav Vasa år 1551 en industri för tillverkning av klingor och andra stickvapen. Denna vapenindustri upphörde 1630. Källa: Arboga kommuns hemsida.
- ³ Kopparkompaniets egentliga namn var "Svenska Handelskompaniet". Företaget hade ensamrätt på all koppar som bröts i Falugruvan bortsett från den kungliga familjens kopparinköp.
- ⁴ I äldre litteratur anges Claes Hindricks-son som myntmästare, vilket således är fel.
- ⁵ I produktionsstatistik för Arboga brukar man ange 1627 som första år, eftersom så få mynt framställdes 1626.

Källor och litteratur

Brenner, E.: *Thesaurus Nummorum Sueo-Gothorum*. Stockholm (första upplagan) 1691. Kompletterad med ytterligare myntbilder av Nils Keder (andra upplagan) 1731. Utökad upplaga av Nils Keder 1731.

Carlsson, A. W.: *Med Mått Mätt. Svenska och utländska mått genom tiderna*. 1993.

Castenhag, L.: Var Arbogaörnen en landskapssymbol? *SNT* 2016:8, s. 186–187.

Hemmingsson, B.: Myntningen av kopparklippingar 1624–1627. *SNT* 1996:1 och 2.

– Utmyntningstalen för kopparmynten 1624–1632. Föredrag vid Numismatiska Klubben i Uppsala, 2018.

Lohman, J. B.: *Arboga Känning, funnen och uppställd*. Stockholm 1737.

Meyerson, Å.: *Vapenindustrierna i Arboga under äldre vasatid*. 1939.

Ottosson, U.: *Myntauktionskatalog nr 16*. Antikören. Göteborg 1995.

Silfverling, B.: *Anteckningar Arboga Mynt och Myntverk*. 1928.

Sonesgården. <https://sonesgarden.se/GIIA-sidan.html>

→

13. Arboga-öre 1628. Markus Kock. Ø 40 mm. Ref: Sonesgården #249.

14. Arboga halvöre 1628. Markus Kock. Ø 35 mm. Ref.: Sonesgården #293.

LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR I SNF

Alingsås Numismatiska Förening

Edshultsvägen 20
441 96 Alingsås

Falu-Borlänge Myntklubb

www.fb-myntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening

www.gnfinfo.se

Halmstads Myntklubb

Östra Infarten 4
313 31 Oskarström

Kalmar Myntklubb

www.kalmarmyntklubb.se

Katrineholm Flen Vingåker

Myntklubb
www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco

www.mksb.se

Nola Myntklubb, Örnköldsvik

www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb

www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska Föreningen

i Hässleholm

www.myntforeningen.se

Numismatiska klubben i Uppsala

www.nku.nu

Samlarföreningen Klave

Oskarsgatan 12
331 41 Värnamo

Samlarklubben Numis

www.numisskelleftea.se

Sigtuna Myntklubb

www.sigtunamyntklubb.se

Stockholms Myntklubb

www.stockholmsmyntklubb.se

Strängnäs Myntklubb

ga@aotn.eu

Svenska Pollettföreningen

www.pollett.se

Sävsjö Myntklubb

Parallellgatan 19
576 33 Sävsjö

Södra Dalarnas Myntklubb

medlem.spray.se/sdmyntklubb

Vetlanda Numismatiska Förening

Ölandsgratan 7
574 37 Vetlanda

Villstadortens Myntklubb

Hedvägen 4
314 33 Hyltebruk

Westerbergslagens Myntklubb

Flatenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

Slitning på guldmynt

I en ledande artikel meddelar *Times* följande upplysningar om en sak, som på senare tiden ej sällan varit på tal, nämligen om betydelsen af den värdeminskning, som engelska guldmynt lida genom att gå från hand till hand.

Saken har en ej ringa betydelse för vexelfirmor, som lätt kunna komma att lida förlust. Vål är enligt lagen hvarje britisk undersäte förpligtigad att ej låta ett undervigtigt mynt gälla för mera än det är värdt och att låta den person, som är i besittning af myntet, bära förlusten, men i praktiken äro vaxlarna nödsakade att taga emot de guldmynt, som gifvas med af kunderna, liksom det ju i dagliga lifvet skulle vara omöjligt att i omsättningen man och man emellan intyga, om mynten hafva sin rätta vikt. Endast i Englands bank vägas mynten. Bankirerna komma alltså att sitta emellan för en stor mängd undervigtiga mynt, som de ej kunna deponera i Englands bank.

Ett pundstycke blir genom den dagliga slitningen undervigtigt på 16–18 år, och ett halfpundstycke på 11 år. Hvem skall bära förlusten? Ett guldstycke kan ju bokstafligen taladt bli underhålligt från lördag till måndag. Det är naturligtvis mycket svårt att säga, med huru stora summor af undervigtiga mynt vexelfirmorna för ögonblicket sitta inne, men det antages, att omkring 4½ millioner pund sterling i guld äro undervigtiga. Att låta vexelfirmorna bära hela förlusten vid ommyntningen vore högst orätt, och man väntar, att på ett eller annat sätt en utväg må öppnas för en praktisk lösning af frågan, så att enskilda ej må få bära en förlust, som bör drabba hela nationen.

Notis ur
Wedbergs klippsamling 1883

FALSKA MYNT FRÅN VASATIDEN

Av Jan-Olof Björk

I samband med en förhandstitt på kommande auktionsmynt¹ visade Misabs Dan Carlberg mig tre mynt, som vid en snabb blick verkade komma från Gustav I:s respektive Gustav II Adolfs rika utmyntningar.

Men redan innan Dan hann ställa den förväntade frågan insåg jag varför jag förevisades dessa tre objekt. Spörsmålet rörde mycket riktigt föremålens äkthet. De tre mynten utgjorde en persons hela inlämning och var i kronologisk ordning; Gustav I:s öre 1529 präglad i Västerås² och samme regents mark 1556 präglad i Åbo³ samt Gustav II Adolfs 2 mark 1618 med myntort Stockholm⁴. Med andra ord tre mycket sällsynta typer och därmed högt skattade i samlarkretsar.

Även om Västerås-öret, *se bild 1*,⁵ alltså inte låter sig bestämmas enligt vare sig *Sveriges Mynt* 1976 (SM) eller Appelgren 1933 (App.) så verkar myntet vid en första anblick vara äkta. Det händer ju att, i den numismatiska litteraturen tidigare obeskrivna stampkombinationer och årtal för den delen kommer fram ur historiens dimmor. Myntet ter sig ovanligt väl präglad vid jämförelse med andra ören från tiden. För att framhäva detta kunde en katalogförfattare, rent hypotetiskt, dessutom ha lagt till kommentaren ”Ett exceptionellt väl präglad och konserverat exemplar” utan att någon höjt på ögonbrynen.

Det som initialt ställde till det för Västerås-öret var i vilken kontext myntet kom fram. De andra två mynten i inlämningen var nämligen odiskutabelt falska, *se bild 2 och 3*. Men

även andra omständigheter gjorde att Västerås-örets äkthet kunde betvivlas.⁶ Till yttermera visso mindes undertecknad och kunde direkt meddela Dan Carlberg att ett Västerås-öre av samma ”typ” tidigare sålts på auktion. Vid konsultation av Ahlströms auktionskataloger konstaterade vi snabbt att ett stampidentiskt exemplar såldes på auktion i april 1994.⁷ Undertecknad kommer ihåg att myntet då också diskuterades under visningen dagen före auktionen. Det var den skicklige numismatikern och samlaren Hans Menzinsky (1938–2017) som förde saken på tal. Han var nämligen inte helt bekväm med äktheten.

Otroligt nog fick Ahlström några år senare, i november 2000, in ytterligare ett stampidentiskt och kvalitetsmässigt likvärdigt exemplar till försäljning.⁸ Denna gång kan jag inte erinra mig att äktheten diskuterades. De här två Västerås-örena såldes alltså som äkta för mycket höga belopp.

Det nu aktuella Västerås-öret och de två ovan beskrivna och på auktioner försålda är inte bara stampidentiska utan uppvisar alla samma perfekta utprägling samt liknande kvalitet – och patina!

Om vi studerar ”mynttypen” i detalj finner vi att den mycket riktigt ligger nära SM typ II, vilket också noterades av Ahlström. Det som skiljer är bland annat fransidans sveakronor som i stilen är lika SM typ IV och V. Vidare saknar fransidans sluttecknet som ser ut som en rund blomma med fem kronblad och som förekommer på alla Västerås-ören. På sluttecknets plats finner vi en enkel ring, lik in-terpunktions-tecknen som vanligtvis

förekommer i omskrifterna i övrigt. Fransidan är närmast lik App. typ 12C. Denna typ beskrivs av Appelgren på följande vis: ”... skölden har på vardera sidan 2 inskjutande bågar, som korsar varandra på ömse sidor om vaseskölden och vilkas fria ändrar öro försedda med korta tvärarmar.” Det på plansch II avbildade exemplaret av typ 12C är svagt utpräglat i slutet av fransidans omskrift, just där sluttecknet är placerat! Möjligen kan avbildningen ha utgjort underlag för förfalskaren?

Vidare synes de falska myntens första årtalsiffra (1) vara av romersk typ (I). Mynt från tiden – ören, örtugar och fyrkar samt Gustavs tidiga daler- och markmynt – har alla ett av äldre, arabisk typ. Ett par undantag bekräftar regeln, nämligen de ytterst rara örena präglade i Åbo åren 1523–1524 (App. 9–12, SM 96–97) och Uppsala 1522 (App. 13, SM 6), vilka har ett av romersk typ med tydligt övre och undre kapital. Vidare, enligt SM, finns på alla typer av Västerås-ören på åtsidan, mellan Sankt Eriks fötter, en symbol som på äkta mynt utgörs av familjevapnet – vassen. På de falska mynten är symbolen såväl obestämbar som obeskrivbar.

Ahlströms andra exemplar bjöds ånyo ut till försäljning på Ulf Nordlinds mynthandels auktion i november 2006. Det så kallade Västerås-öret under nr 52 fick denna gång en jämfört med Ahlströms försäljning identisk beskrivning med undantag för raritetsbeteckningen ”RR”. Man valde dock att saluföra objektet med tillägget ”Ytterst sällsynt mynttyp”. Numera är väl samlarna glada över det faktum

1. Förfalskning:
"Gustav I. Öre 1529, präglad i Västerås."
SM –.

2. Förfalskning:
"Gustav I. Mark 1556, präglad i Åbo."
Jfr SM 221.

3. Förfalskning:
"Gustav II Adolf. 2 mark 1618 med
myntort Stockholm." Jfr SM 55.

att detta exemplar kom bort från marknaden eftersom ingen mindre än Kungl. Myntkabinetet förvärvade "mynttypen", vilken tidigare naturligtvis inte var representerad i statens samling. Behöver det tilläggas att priset var i paritet med ett äkta Västerås-öre av denna kaliber. Låt oss hoppas att det bedrägliga objektet får stanna länge i statens samlingar. Tyvärr var det inte första och knappast den sista gången Kungl. Myntkabinetet, eller den enskilde samlaren för den delen, råkat köpa falska mynt.⁹ Dessvärre tycks alltså inte ens formell, numismatisk bildning vara någon garanti för att undgå att bli bedragen.

Ett gott råd kan vara att innan köpa den tid som krävs för att studera den aktuella mynttypen. Jämföra med tidigare auktionsförsäljningar med mera, prata med mer erfarna samlare och besök webbsidor som listar falska mynt, till exempel Svenska Numismatiska Föreningens hemsida.¹⁰ Det är förstås också säkrare att förvärva mynt från en seriös mynthandlare eller auktionsfirma än direkt av en för dig okänd privatperson.

4. Förfalskning:
"Gustav I. 1/2 mark 1540 präglad i
Västerås." Jfr SM 151b.

Och så – helt nyligen – i slutet av oktober 2019, utbjöds en 1/2 mark 1540 Västerås på auktion i Polen.¹¹ Detta mynt, *se bild 4*,¹² ger lika subtila och obehagliga misstankar som det ovan nämnda Västerås-öret. Det var detta objekt som gav undertecknad en anledning att skriva dessa rader.

Till sist skall nämnas att falskmyntet i Polen dess bättre drogs tillbaka innan försäljningen, vilken för övrigt omfattade många trevliga och sällsynta svenska mynt. Men det är en helt annan historia.

Noter

- ¹ Den så kallade specialvisningen ägde rum på Misabs dåvarande kontor i Brokhult utanför Älmhult i augusti 2014.
- ² SM –.
- ³ Jfr SM 221.
- ⁴ Jfr SM 55.
- ⁵ Tack till Ingemar Svenson som med mobilen tog bilderna under visningen.
- ⁶ Enligt uppgift kom inlämningen från en tidigare s.k. öststat. Det kan noteras att inlämningen inte accepterades och auktionerades därför aldrig ut av Misab utan återlämnades.
- ⁷ Se B. Ahlström auktionskatalog 49, nr 61. Objektet beskrevs som "Västerås. Öre 1529. App –. SM –. Jfr SM typ II. RRR, 1+ ". Till det klubbade priset 26000 kr skall läggas 12,5% utgörande provision.

⁸ Se B. Ahlström auktionskatalog 62, nr 351. Katalogbeskrivningen är identisk med den under not 6 ovan. Detta exemplar sägs dock vara "Något korroderad". Denna gång blev priset 29 000 kr jämte provision.

⁹ Som exempel kan nämnas att Kungl. Myntkabinetet med chefen fil.lic. N. L. Rasmusson (1904–1973) år 1967 genom byte förvärvade en även för sin samtid uppenbart falsk kopparklipping, 2 öre 1627. Jfr NNÅ 1968, s. 164–165 och Misab auktionskatalog 30 med den mycket läsvärda kommenterande texten på s. 22.

¹⁰ Se https://numismatik.se/2falska/Vasa/falska_vasa.php

¹¹ Antykwariat Numizmatyczny auktion 22, oktober 2019, lot nr 11. Jfr SM 151b. Objektet väger 5,17 g.

¹² Foto: Antykwariat Numizmatyczny, för notisförfattaren okänd fotograf.

Litteratur

App. = *Gustav Vasas mynt*, av Appelgren T. G. Stockholm 1933.

SM = *Sveriges Mynt 1521–1977*, av Ahlström B., Almer Y., Hemmingsson B. Stockholm 1976.

Kort om myntningen i Landskrona

Karl XI, Landskrona, 2 mark 1675. Frånsidans omskrift: MONETA NOVA CIVIT LANDSCRONENSIS och nederst markerat med L.

Karl XI, Landskrona, 2 öre 1676. Frånsidan, nederst: Johan Henrik Hilles myntmästarmärke, H1H.

UNDER TVÅ MYCKET korta perioder präglades mynt i Landskrona, Skåne, som fått stadsprivilegier 1413 under unionskungen Erik av Pommern.

Den första myntningsperioden ägde rum åren 1524–1525 under danske kungen Frederik I:s regeringstid (1523–1533). I ett brev 1523 förklarar kungen att han avlyst Kristian II:s usla klippingar och i stället inkallat en tysk myntmästare till Landskrona. På dess myntverk präglades först fjortonpenningar och søslingar, sedan skillingar.

Den andra perioden var ganska precis etthundrafemtio år senare, då Skåne var svenskt. Här slogs silver-

mynt under Karl XI (1666–1697) i två valörer, 2 mark och 2 öre. Myntmästarna Henning Kemper år 1675 och Johan Henrik Hille åren 1675–1676 signerade med myntmästarmärke, alternativt med initialen L för Landskrona.

Exemplar från myntningen finns i Landskrona museum, bland annat en 2-mark 1675 som inköpts 1966 från AB Hirsch Myntauktioner ur Sven Svenssons samling (nr 387 med bild i katalogen) och i Kungl. Myntkabinetets samlingar. Stampar finns i Den kgl. Mønt- og Medaillesamling i Köpenhamn.

MGL

KMK SAMLING & FOTO.

MEMLEMSAVGIFTER
SVENSKA
NUMISMATISKA
FÖRENINGEN

Vuxen 200 SEK/år
Junior 100 SEK/år
Utomlands boende
375 SEK/år

Plusgiro 15 00 07 – 3
Bankgiro 219 – 0502

Som medlem får du
Svensk Numismatisk Tidskrift
som utkommer med
åtta nummer om året

info@numismatik.se

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Hantverkargatan 36
11221 Stockholm
Tel. 08 – 611 01 10

HOLMASTO MYNTHANDEL

MYNT, SEDLAR, MEDALJER,
MILITARIA M.M.

Vårens auktioner
7 mars och 23 maj

Alexandersgatan 50
00100 Helsingfors, Finland
+358 9 666 500
holmasto@holmasto.com
www.holmasto.com

Program för SNF:s årsmöte i Landskrona 9–10 maj 2020

Lördag 9 maj

- 10.00 Samling i hotellets lobby (Hotell Öresund). Avresa till Frimynt.
11.00–17.00 Besök på Frimynt.
19.00 Gemensam middag Harrys, Rådhusgatan 3, Landskrona.

Söndag 10 maj

- 09.15 Samling i hotellets lobby.
09.30–12.00 SNF:s årsmöte 2020 följt av konstituerande styrelsemöte (Hotell Öresund).
12.00 Lunch: Mamma Teresa, Storgatan 27, Landskrona.
13.15–14.15 ”Karolingiska mynt i svenska fynd” – föredrag av Jens Christian Moesgaard (Hotell Öresund).

När Du ändå är i Landskrona/Helsingborg rekommenderar vi:

Alternativ 1: Besök Kärnan (Helsingborg), ett försvarstorn som började byggas på 1300-talet. Beläget i centrala Helsingborg. Öppet 11–15 och entréavgift 60 kronor. Länk: <https://karnan.se/>.

Alternativ 2: Besök världsarvet Kronborgs slott (Helsingør). Beläget nära färjeläget i Helsingør. Öppettider 10–17, entréavgift 95 danska kronor. Länk: <https://kongeligeslotte.dk/da/slotte-og-haver/kronborg-slot.html>.

Färja avgår ungefär var tjugonde minut och kostar 98 kronor ToR. Länk: <https://www.forsea.se/vara-resor/priser/helsingborg-helsingor/>.

Alternativ 3: Centrala Landskrona med citadellet.

Måltider

Lördagens middag serveras på Harrys i Landskrona; <https://www.harrys.se/restauranger/landskrona/meny/matmeny/> och *söndagens lunch* på Mamma Teresa i Landskrona; <https://www.mammateresa.se/meny>.

Anmälan till måltiderna

Anmälan till måltiderna sker till Roger Svensson, e-post roger.svensson@ifn.se, senast den 24 april. Anmälan till måltider är bindande. Mat och dryck beställs och betalas kontant på plats.

Hotell

Hotell Öresund, Sofia Albertinas Plats 5, Landskrona, <https://www.hoteloresund.se/>. Bokning görs via hotellet, telefon +46 418 47 40 00, e-post bokning@hoteloresund.se.

Hamnhotellet Kronan, Lilla Strandgatan 11, Landskrona, <http://www.hamnhotelletkronan.se/>. Bokning görs via hotellet, telefon +46 418 44 63 60, e-post info@hamnhotelletkronan.se.

Årsredovisning för år 2019 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen

Styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2019. Årsredovisningen är uppräddad i svenska kronor, SEK.

Verksamheten

Allmänt om verksamheten. Föreningens säte är Stockholm. Föreningen är ett vetenskapligt samfund och verksamheten är att stödja och främja den numismatiska forskningen i Sverige. Stadgarna finns att läsa på föreningens hemsida. Föreningens verksamhet under 2019 skildras också i en separat verksamhetsberättelse.

Föreningens årsmöte ägde rum på Nyköpingshus i Nyköping den 11 maj 2019. Styrelsens årsberättelse och revisorernas rapport presenterades och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 2018 års förvaltning.

Följande personer har tilldelats utmärkelser och belöningar under 2019:

- Archie Tonkin kallades till korresponderande ledamot för att under 50 år oförtrutet givit ut välkända *Myntboken* och *Myntguiden* och därigenom tillgängliggjort och skapat intresse för numismatiken hos den breda allmänheten.

- Bernt Thelin kallades till korresponderande ledamot för ett mångårigt och flitigt numismatiskt författarskap, där referensverket *Skänepolletter* och nättidningen *Pollettbössan* särskilt ska framhållas.

- Bo Gustavsson kallades till korresponderande ledamot för ett mångårigt och flitigt numismatiskt författarskap inom bland annat medaljkonsten samt för referensverket *Göteborgspolletter*.

- Per-Erik Andersson tilldelades SNF:s förtjänstmedalj för berömvärdt och långvarigt arbete i föreningens tjänst såsom styrelseordförande i föreningens helägda bolag Myntauktioner i Sverige AB. Under 10 år, allt sedan bolaget startade år 2009, har Per-Erik beklätt denna viktiga förtroendepost.

- Margit Andersson och Hans Lundén tilldelades föreningens guldnål för 40-årigt hedersamt medlemskap.

- SNF:s hedersgåva i silver, den så kallade Ekorren, tilldelades Lars Eriksson och Andreas Westermark för väl utfört arbete med arrangemanget av årsmötet i Nyköping 2019, den avgående suppleanten Erik Lie för hantering av föreningens årsmötesauktioner och Bengt Hemmingsson för hans föredrag under årsmötet om Myntningen i Nyköping.

Resultaträkning	Not	2019-01-01-12-31	2018-01-01-12-31
Föreningens intäkter	1		
Medlemsavgifter		135 760	140 485
Bidrag		45 260	311 104
Nettoomsättning		205 745	224 967
Övriga rörelseintäkter		120 168	335 546
Summa föreningens intäkter		506 933	1 012 102
Föreningens kostnader			
Handelsvaror		-7 078	-32 689
Lämnade bidrag		0	-10 000
Övriga externa kostnader		-644 874	-973 546
Personalkostnader	2	-204 986	-199 182
Summa föreningens kostnader		-856 938	-1 215 417
Rörelseresultat		-350 005	-203 315
Finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag		500 000	500 000
Ränteintäkter och liknande resultatposter		57	0
Räntekostnader och liknande resultatposter		-108	-10 511
Summa finansiella poster		499 949	489 489
Resultat efter finansiella poster		149 944	286 174
Årets resultat		149 944	286 174
Balansräkning		2019-12-31	2018-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer	3	2	2
Summa materiella anläggningstillgångar		2	2
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	4	250 000	250 000
Andra långfristiga värdepappersinnehav	5	2 652 718	2 652 718
Summa finansiella anläggningstillgångar		2 902 718	2 902 718
Summa anläggningstillgångar		2 902 720	2 902 720

Omsättningstillgångar	Not	2019-12-31	2018-12-31
<i>Varulager m.m.</i>			
Färdiga varor och handelsvaror	6	32 382	32 382
Summa varulager		32 382	32 382
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		58 797	60 309
Övriga fordringar		0	25 662
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		3 149	3 027
Summa kortfristiga fordringar		61 946	88 998
Kassa och bank			
Kassa och bank		2 397 627	2 486 425
Summa kassa och bank		2 397 627	2 486 425
Summa omsättningstillgångar		2 491 955	2 607 805
Summa tillgångar		5 394 675	5 510 525
Eget kapital och skulder		2019-12-31	2018-12-31
Eget kapital	7		
Eget kapital vid räkenskapets början		4 729 065	4 442 891
Årets resultat		149 944	286 174
Eget kapital vid räkenskapsårets slut		4 879 009	4 729 065
Långfristiga skulder			
Mottagna ej använda bidrag	8	382 761	383 021
Summa långfristiga skulder		382 761	383 021
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		5 312	195 259
Övriga skulder		27 316	82 080
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		100 277	121 100
Summa kortfristiga skulder		132 905	398 439
Summa eget kapital och skulder		5 394 675	5 510 525
Noter			
Not 1 Redovisningsprinciper			
Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag. Föreningen är ett moderföretag, men med hänvisning till undantagsreglerna i årsredovisningslagen 7 kap 3 § upprättas ingen koncernredovisning.			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Tillämpade avskrivningstider:		Antal år	
Inventarier, verktyg och installationer		5	
Noter till resultaträkningen			
Not 2 Medelantal anställda		2019	2018
Medelantal anställda			
Medelantalet anställda bygger på av föreningen betalda närvarotimmar relaterade till en normal arbetstid.			
Medelantal anställda har varit		0,50	0,50
Noter till balansräkningen			
Not 3 Inventarier, verktyg och installationer			
Ingående anskaffningsvärden		163 778	163 778
Försäljningar, utrangeringar		-41 715	0
Utgående anskaffningsvärden		122 063	163 778
Ingående avskrivningar		-163 776	-163 776
Återförda avskrivningar på försäljningar/utrangeringar		41 715	0
Utgående avskrivningar		-122 061	-163 776
Redovisat värde		2	2
Not 4 Andelar i koncernföretag			
Företag	Antal /Kapital-	Redovisat	Redovisat
Organisationsnummer	andel %	värde	värde
Myntauktioner i Sverige AB, säte Stockholm	250	250 000	250 000
556778-8616	100,00		
		250 000	250 000
Uppgifter om eget kapital och resultat			
Eget kapital			5 299 001
Resultat			1 289 920
I denna not avser uppgift om eget kapital justerat eget kapital, dvs inkluderat eget kapitaldelen av obeskattade reserver.			
Myntauktioner i Sverige AB		2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden		250 000	250 000
Utgående anskaffningsvärden		250 000	250 000
Redovisat värde		250 000	250 000

Årsavgiften för 2020 beslutades vara oförändrad 200 kronor. Medlem som är under 20 år (junior) betalar 100 kronor och medlem som är bosatt utanför Sverige 375 kronor.

Styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen har sedan årsmötet och det konstituerande styrelsemötet 2019 haft följande sammansättning och ledamöterna följande funktioner:

Jan-Olof Björk	Ordförande
Ingemar Svenson	Sekreterare, referatskribent
Ronny Jansson	Vice ordförande, klubbmästare, säkerhetsansvarig
Lars Eriksson	Kassaförvaltare
Curt Ekström	Ledamot, bibliotekarie, arkivarie, medaljvärdare
Lennart Castenhag	Ledamot, ansvarig hemsidan
Roger Svensson	Ledamot, programansvarig
Bengt Granath	Suppleant
Andreas Westermark	Suppleant, biträdande programansvarig
Elin Klingstedt	Suppleant
Olle Cederholm	Suppleant

Styrelsen har under 2019 hållit sex protokollförda styrelsemöten, varav tre fysiska möten och tre telefonmöten.

Föreningen har sedan SNF:s årsmöte 2019 representerats av följande personer i Sven Svenssons stiftelse för numismatik:

Ledamöter	Suppleanter
Jan-Olof Björk, ordförande	Curt Ekström
Ingemar Svenson, sekreterare	Lars Eriksson
Ronny Jansson	Andreas Westermark

Föreningen har under 2019 representerats av följande personer i Gunnar Ekströms stiftelse för numismatik:

Ledamot	Suppleant
Max Mitteregger	Lars Eriksson

Antalet medlemmar har under året gått ner från 703 till 696.

Främjande av ändamålet

Svenska Numismatiska Föreningen är ett vetenskapligt samfund, som har till ändamål

att stödja och främja den numismatiska forskningen i Sverige, i första hand genom att utgiva eller medverka vid utgivandet av vetenskapliga arbeten i ämnet samt anordna föredrag, utställningar och visningar med numismatisk anknytning. Föreningen får även verka på annat sätt för det numismatiska intressets höjande (jämför § 1a i stadgarna, som man kan ta del av på föreningens hemsida).

Följande aktiviteter har föreningen 2019 genomfört i enlighet med stadgarna:

Föreningens tidning *Svensk Numismatisk Tidskrift* (SNT) har under året utkommit med åtta nummer.

Föreningens hemsida är www.numismatik.se. Internet är en viktig kanal för att informera och sprida kunskap om numismatik. För allmän kännedom har föreningens aktivite-

Not 5 Andra långfristiga värdepappersinnehav	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 652 718	2 652 718
Utgående anskaffningsvärden	2 652 718	2 652 718
Redovisat värde	2 652 718	2 652 718
Marknadsvärdet per balansdagen uppgår till	6 698 151	5 328 950
Not 6 Färdiga varor och handelsvaror		
Belöningsmedaljer	24 882	24 882
Litteratur	7 500	7 500
Redovisat värde	32 382	32 382
Not 7 Eget kapital vid räkenskapsårets slut		
Ändamålsbestämda medel*	650 858	660 858
Övrigt eget kapital	4 228 151	4 078 207
Redovisat värde	4 879 009	4 729 065
*Burmesters medaljfond	163 625	163 625
Burmesters förlagsfond	235 193	235 193
Rasmussons stipendiefond	62 379	72 379
Lagerqvists medaljfond	189 661	189 661
Redovisat värde	650 858	660 858
Not 8 Långfristiga skulder		
Mottagna ej använda bidrag		
Bokprojekt SMH Vasatiden	282 000	282 000
Nedlagda kostnader SMH Vasatiden	-99 239	-98 979
Bokprojekt Brenner	0	296 000
Nedlagda kostnader Brenner	0	-296 000
Bokprojekt SNB del 2 (Hessegruppen)	200 000	200 000
Nedlagda kostnader SNB del 2	0	0
Redovisat värde	382 761	383 021
Övriga noter		
Not 9 Definition av nyckeltal		
Soliditet		
Justerat eget kapital i procent av balansomslutning		

Ulla Westermark har avlidit

ter annonserats på hemsidan. Vidare har artiklar, notiser och bilder publicerats under rubriker som Aktuellt, Notiser, Litteratur etc.

Arbetet med den andra volymen av *Svensk Numismatisk Bibliografi* (publikationer utgivna efter 1903) baserad på material framtaget av Björn-Otto Hesse (1928–2018) har fortlöpt under året.

Arbetet med *Den Svenska Mynthistorien* – del 3, *Vasatiden*, och del 4, *Medeltiden* – har fortlöpt under året.

Arbetet med en bok om *Sveriges privatbanksedlar* har fortlöpt under året.

Arbetet med att sammanställa en bok om skriftliga källor från perioden 1150–1318 har påbörjats. Det huvudsakliga underlaget för boken har samlats av Bo Franzén.

Föreningsmöten och andra aktiviteter

27 februari, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av Bo Gunnarsson, *Den fula ankungen*.

20 mars, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av Christian Hamrin som presenterade sin nya bok om Bernadottetidens myntning.

6 april, SNF deltog med ett bokbord på GNFS myntmässa i Göteborg
27 april, SNF deltog med ett bokbord på FriMynt i Helsingborg

24 april, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av Dan Carlberg om tidiga svenska polletter.

11–12 maj, Årsmöteshelg i Nyköping med förutom årsmöte bland annat föredrag, studiebesök och auktion.

22 maj, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av Lennart Castenhag, *Det medeltida Hessen*.

25 september, Föreningskväll på Kungliga Slottet. *Visning av Ordenssalarna*, cision Tom C. Bergroth

30 oktober, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av Curt Ekström, *Perspektiv på tillvaron – att samla antika mynt*.

4 december, Föreningens julfest på Banérgatan med en mindre auktion.

Ett erfarenhetsutbyte med styrelsen för Finska Numismatiska Föreningen har fortgått under året.

Svenska Numismatiska Föreningens mångåriga medlem Ulla Westermark har avlidit i sin hem den 22 februari i år, 92 år gammal. Hon invaldes i SNF 1961 och var sedan 1967 korresponderande ledamot.

Av Svenska Numismatiska Föreningen erhöUlla år 1983 Gustaf VI Adolf-medaljen. När hon avgick med pension från Kungl. Myntkabinetet år 1992 hyllades hon av KMK och SNF gemensamt med en egen festskrift – *Florilegium Numismaticum. Studia in honorem U. Westermark edita* – publicerad i Numismatiska Meddelanden XXXVIII med Harald Nilsson som redaktör.

I Svensk Numismatisk Tidskrift publicerade Ulla åren 1979–1994 ett flertal artiklar. Även i Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad finner vi skrifter av hennes hand.

Ulla Westermark var under många år undertecknads chef på Kungl. Myntkabinetet. Eftersom hon fortsatte att forska inom sitt område efter pensioneringen sågs vi då och då på museet vid Slottsbacken, dit KMK flyttat 1996. Alltid lika stillsam, vänlig och hjälpsam.

En presentation av Ulla Westermarks forskargärning följer i nästa nummer av SNT.

MGL

Flerårsöversikt	2019	2018	2017	2016
Föreningens intäkter	506 933	1 012 102	4 771 219	1 742 262
Årets resultat	149 944	286 174	432 008	-128 835
Soliditet (%)	90	86	70	87

Under 2019 har två auktioner avhållits i föreningens regi, båda med material från Sven Svenssons samling. Vid årsmötet den 11 maj i Nyköping avhölls auktion 175 och vid julfesten i Stockholm den 4 december auktion 176. En mindre post ur samma samling såldes också på MISAB:s auktion nr 30.

Föreningens helägda bolag Myntauktioner i Sverige AB, org. nr. 556778-8616 (MISAB) har under 2019 hållit tolv auktioner. Fyra konventionella och åtta internetauktioner. Roger Svensson har varit föreningens ägarrepresentant i bolagets styrelse. Resultat och eget kapital för MISAB framgår av not 4.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Föreningen har hållit ett extra årsmöte. Den nye revisor som årsmötet beslutade om i maj hade tidigare ställt sig positiv till att åtaga sig uppdraget. Genom en kommunikationsmiss

framkom först efter årsmötet att vederbörande, på grund av ändrade förutsättningar, inte längre stod till förfogande. Då föreningen härigenom stod utan yrkesrevisor beslutade styrelsen vid ett extra styrelsemöte att utlysa ett extra årsmöte (stadgarna § 4 punkt 11).

Årsmötet genomfördes i Stockholm i samband med MISAB-auktionen den 28 september på hotell Sheraton. Det extra årsmötet beslutade välja Bodil Nordin, Grant Thornton Sweden AB, till revisor (nyval) intill nästa ordinarie årsmöte.

Flerårsöversikt

Minskningen av föreningens intäkter, se tabell ovan, beror främst på minskad försäljning av objekt ur Sven Svenssons samling, jämfört med föregående år, samt på minskade bidrag. Definition av nyckeltal, se *noter*.

Lars Eriksson, kassaförvaltare
Ingemar Svenson, sekreterare

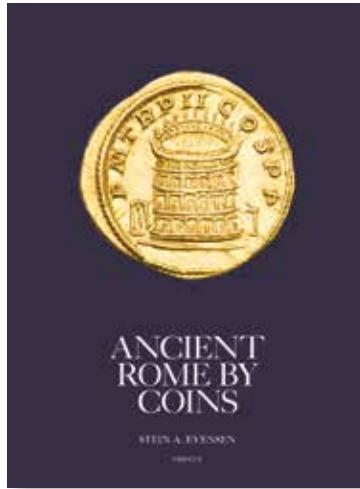
Stein A. Evensen: Ancient Rome by Coins. Dec. 2019.
Inbunden. Rikt illustrerad.
232 sidor. 200×275 mm
ISBN 978-82-93140-67-2
Pris: 300 NOK + porto 178 NOK
Beställs direkt från författaren
s.a.evensen@medisin.uio.no
Betalas med PayPal alt. via bank.

DEN NUMISMATISKA LITTERATUREN om Roms mynt har berikats med ännu ett praktverk. Med hjälp av ut-sökta myntfotografier berättar författaren om Roms historia från 753 f.Kr till början av 300-talet e.Kr., då riket flyttar sin huvudstad till Konstantinopel och kristendomen blir statsreligion.

Genom att inventera myntmaterialet från denna period har författaren lyckats samla ett par hundra mynt (och några medaljer) med motiv, som berättar om rikets historia eller myter. Myntmaterialet är, med få undantag, av högsta klass. Flertalet fotografier avbildar de bästa exemplaren som över huvud taget överlevt till våra dagar! Det är en sann njutning att bara bläddra i boken.

Till varje avbildat objekt kommer en kortfattad historik, där författaren avslöjar sina gedigna kunskaper om det antika Roms historia. Här får vi lära oss hur stadens tempel och andra offentliga byggnader och monument sett ut under sina glansdagar. Dessa är nu oftast svårtolkade ruiner – eller helt försvunna. Vi får bland annat under sakkunnig ledning vandra från Regia till Concordias tempel på Via Sacra år 15 f.Kr. och gå upp till den Capitolinska kullen år 60 samt besöka Trajanus forum år 117. Mellan vandringarna återgår texten till att beskriva några av de mest omtalade imperatorerna och kejsarna samt en och annan kejsarinna i kronologisk ordning.

Boken är försedd med en kejsarlängd och en kort förteckning över

viktiga händelser under den beskrivna perioden samt även en utmärkt karta.

Författaren räds inte för egna tolkningar. Säkert har han rätt, när han beskriver de unga frånvända huvudena som tillhörande Castor och Pollux – och inte Janus. Mera diskutabel är hans åsikt att avbildade klot skulle föreställa kosmos och inte jordklotet, eller att bakgrunden till motivet av ett hästhuvud på Roms första silvermynt skulle kunna härledas till festivalen till Mars ära varje år den 15 oktober. Sådana påståenden får oss att tänka till – och kanske i nya banor.

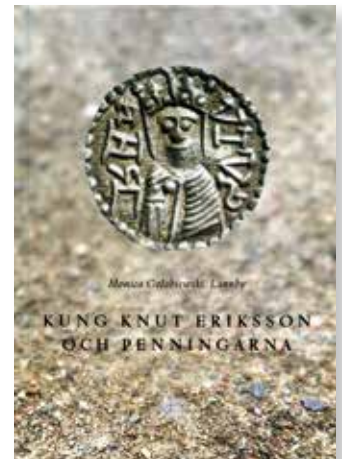
När myntmaterial saknats för att beskriva en byggnad eller händelse, så avbildas i stället några medaljer, såväl antika som från renässansen och 1700-talet. De antika avviker inte från det övriga bildmaterialet – men kanske de yngre känns lite främmande. Naturligtvis har författaren all rätt att ha en annan uppfattning.

Ancient Rome by Coins är en bok som såväl den numismatiskt intresserade som den allmänt historiekintresserade kan njuta av – om och om igen. Man imponeras av antikens konstnärer som kunde skapa dessa miniatyrkonstverk och förundras över hur väl myntmotiven överensstämmer med de av oss kända origi-

nalen. Författarens berättelser fullbordar upplevelsen.

Stein A. Evensen är professor emeritus i medicin vid Rikshospitalet i Oslo och varit dekanus för den medicinska fakulteten vid Oslo universitet. Han är medlem av den norska vetenskapsakademien och kommandör av Den Kongelige Norske Orden av St. Olav. Som samlare är han mest intresserad av de romerska mynten – främst provinsmynten från Alexandria.

Rolf Sandström

Kung Knut Eriksson och penningarna var en av åtta nominerade böcker till Årets (2019) bok om svensk historia utlyst av Nättidningen Svensk Historia. Vann flest röster gjorde *De som aldrig kom hem. Omkomna flygare i Flygvapnet under kalla kriget 1946–1989* av Göran Jacobsson & Alf Ingeson Thoor.

Nättidningen Svensk Historia är en nyhetstidning rörande svensk historia. Den innehåller nyheter, aktuell forskning, ny litteratur, museiställningar och debatt samt en stor samling historiska länkar. Se här:

<https://svenskhistoria.se>

**Bengt Holmén: Gunnar Holsts
Stiftelse för Numismatik**

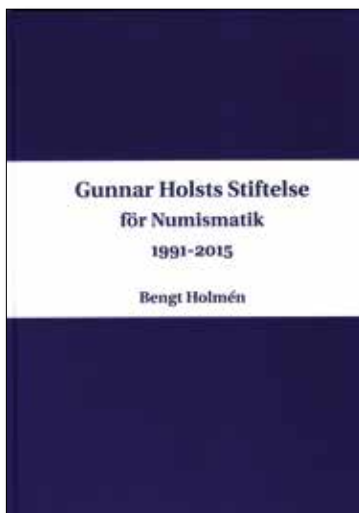
1991–2015. 2019. Inbunden, A4-format. 147 sidor. Illustrerad. ISBN 978-91-519-1921-8.

GUNNAR HOLSTS STIFTELSE för Numismatik har under sina 25 år, 1991–2015, med sitt breda urval av aktiviteter starkt bidragit till en positiv utveckling av numismatiken. Stiftelsens ordförande Bengt Holmén entusiasm och vidsträckta kontaktnät har härvid varit helt avgörande. För sina insatser inom numismatiken tilldelades Bengt Holmén år 2016 Brenner-medaljen av Svenska Numismatiska Föreningen. Han har nu i framskriden ålder sammanställt en högst läsvärd bok om Gunnar Holsts Stiftelse för Numismatik.

Gunnar Holst (1911–2009) var en prominent numismatiker med ett flertal föredrag i Göteborgs Numismatiska Förening (GNF), numismatiska artiklar i Göteborgs-Posten och sex småskrifter i GNF:s regi. Småskrifterna täcker ett flertal ”kufiska” ämnesområden. I samband med hans 80-årsdag den 30 oktober 1991 beslutade GNF att hedra honom genom bildandet av Gunnar Holsts Stiftelse för Numismatik. Stiftelsen har sedan dess haft ett nära samarbete med GNF.

I föreliggande bokverk beskriver Stiftelsens ordförande, Bengt Holmén, dess verksamhet under 25-årsperioden 1991–2015. Med en personlig stil berättar han om styrelsearbetet, de olika föredragen i Stiftelsens regi, och om den viktigaste verksamheten – utdelandet av Gunnar Holst-medaljen till framstående svenska och utländska numismatiker.

Gunnar Holst-medaljen har under perioden 1991–2015 delats ut till 28 personer, varav 11 svenska och 17 från utlandet. I boken ges en presentation av mottagarna tillsammans med motiveringen till utdelningen. De numismatiska föredragen av mot-

tagarna framfördes oftast på Numismatikens Dag på Lödöse Museum, varav ett flertal presenteras i sammanfattad form i boken.

Ytterligare några föredrag i Stiftelsens regi ges i sammanfattad form i boken, liksom några allmänna numismatiska betraktelser av Rolf Sandström, Ulf Ohlsson, Dan Carlberg, Jens Christian Moesgaard och Dick Harrisson. De senare höjer bokens värde som en numismatisk antologi.

Boken avslutas med ett antal bilagor med stadgar, brevväxlingar och annonser om olika tillställningar, främst vid Lödöse Museum. Detta ger en samlad bild av det omfattande arbete som lagts ner inom Gunnar Holsts Stiftelse för Numismatik.

Margaretha Johnsson och Yngve Karlsson har varit högst behjälpliga vid tillkomsten av boken. De avtackas vederbörligen, liksom Sven Svenssons Stiftelse för Numismatik för ekonomiskt bidrag.

Gunnar Holsts Stiftelse för Numismatik upphörde den 30 juni 2015, då Rut och Bengt Holmén's Stiftelse bildades och övertog en stor del av den tidigare verksamheten under ledning av den nya ordföranden Eje Johansson. Den nybildade stiftelsen fortsätter till exempel med utdelandet av Gunnar Holst-medaljen.

Sammanfattningsvis kan pekas på vikten av personligt engagemang för en framgångsrik verksamhet, vilket med önskvärd tydlighet framgår av innehållet i boken om Gunnar Holsts Stiftelse för Numismatik 1991–2015.

Curt Ekström

Cécile Morrison tilldelas 2014 års Gunnar Holst-medalj av Yngve Karlsson under överinseende av stiftelseordföranden Bengt Holmén.

FOTO: EJE JOHANSSON.

Gåva från Bjarne Ahlströms minnesfond

Svenska Numismatiska Föreningen har av Bjarne Ahlströms Stiftelse för Medicinsk forskning erhållit en gåva bestående av fem kopior av antika mynt. Gåvan överlämnades av Dan Carlberg i samband med Märstämman. Mynten har troligen inlämnats till försäljning men lagts undan eftersom de inte är äkta. Gåvan har placerats i Svenska Numismatiska Föreningens falskmyntssamling.

Kopiorna avbildar (bestämningarna har gjorts av Curt Ekström): Attica, Athens, AR, drachm, Thrace Kingdom, Lysimachos, AR, tetradrachm, Macedonian Kingdom, Alexander III, AR, drachm, Macedonian Kingdom, Philip II, AV, stater, Macedonia, Olyntos, tetrobol.

Bjarne Ahlström (1938–2017) var den ledande mynthandlaren i Sverige under de tre sista decennierna av 1900-talet och drev både mynthandel och myntauktionsverksamhet.¹ Bjarne var också medförfattare till flera viktiga numismatiska verk, bland andra *Sveriges Mynt 1521–1977* (SM-boken).

Föreningen har i sin ägo en mindre falskmyntssamling. Föreningens syfte med samlingen är att den ska kunna tjäna som en åskådningssamling att användas i utbildningssyfte. En annan viktig funktion är att objekt genom att placeras i föreningens falskmyntsamling inte riskerar att komma ut på marknaden och omsätts.

Svenska Numismatiska Föreningen ser allvarligt på förekomsten av kopior och förfalskningar. Handelen med kopior är ett stort bekymmer, eftersom den ekonomiska skadan kan bli kännbar när det uppdagas att ett objekt som sålts som äkta visar sig vara oäkta. Förekomsten av förfalskade och kopierade objekt riskerar att kyla ned intresset för samlandet, vilket i förlängningen även kan skada numismatiken som forskningsområde.

Föreningens "Förfalskningspolicy 1.0" kan läsas på föreningens hemsida² och i Svensk Numismatisk Tidskrift³.

Undertecknad passade på att i samband med att gåvan från Bjarne Ahlström lades in i samlingen, som gåva överlämna tre moderna så kallade kinakopior i oädel metall. Objektet 1 riksdaler specie 1845 (Sverige), 1 riksdaler species 1829 (Danmark) och 1 speciedaler 1846 (Norge) har

tidigare inhandlats i syfte att skriva varnande texter på Ingemars Myntsida⁴.

Ingemar Svenson,
sekreterare SNF

Noter

¹ Svensk Numismatisk Tidskrift 2019:5.

² www.numismatik.se/2om_oss/SNF_forfalskningspolicy_1.0.pdf

³ Svensk Numismatisk Tidskrift 2016:1.

⁴ www.ingemars.se

FOTO: FÖRFATTAREN

Åtsidor respektive frånsidor på falskmynten.

Tre "kinakopior".

AUKTIONER & MÄSSOR

- 4/4 Göteborgs Numismatiska Förening, myntmässan
 - 2/5 Myntkompaniet, Stockholm, myntauktion
 - 3/5 Myntkompaniet, Stockholm, myntmässan
 - 9/5 FriMynt 2020, Helsingborg
 - 23/5 Holmasto Mynthandel, Helsingfors, auktion
 - 5/9 Myntmässan, Norrköping
- Se mer här: ingemars.se/agenda

Skarabé Mynt & Guld AB

köper och säljer

MYNT, SEDLAR
och MEDALJER

Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 - 135 088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10 - 18

MYNTBUTIKEN I SVERIGE AB

Kyttingevägen 15
181 31 Lidingö

Tidsbokning: 08-68439200

KÖPER MYNT - MEDALJER
HEMBESÖK STOCKHOLM

Se exempel på inköpspriser:
www.myntbutiken.se

FriMynt 2020

46:E INT. MYNT- & FRIMÄRKSMESSAN

Välkommen!

9 maj kl 11.00-17.00

IDROTTENS HUS
MELLERSTA STENBOCKSGATAN, HELSINGBORG, SVERIGE

www.frimynt.se

SSP / H-Expo • Drottninggatan 184, 254 33 Helsingborg • Tel +46 (0)705-29 25 60

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken

Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNRAR**
*Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur*
www.nordlindsmynt.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER**

Olympiska föremål

Gamla Brogatan 36
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07

Öppet: måndag – torsdag 11–13

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är sedan 1973 en etablerad sammanslutning av för närvarande 22 mynthandlare. Föreningens syfte är att samordna strävanden och idéer angående mynthandels utveckling, uppmontra vetenskaplig forskning och sprida kännedom om numismatik, samt att skapa varaktiga och vänskapliga förhållanden svenska mynthandlare emellan. Medlemarna förbinder sig att ej saluföra förfalskade objekt i enlighet med Svenska Numismatiska Föreningens upprop.

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 – 139484
besour@telia.com
www.besour.se

CEDERHOLMS MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 076 – 8344684
cederholmsmynthandel@gmail.com

COLLECTIA AB

Pramvägen 1
312 51 Knäred
Tel. 0430 – 50743 (mån – tors 13–15)
info@collectia.se
www.collectia.se
Kontakt: Jimmy Häggqvist

ROBERTO DELZANNO MYNTHANDEL

Villa Långbro – Stockholm
Tel. 0708 – 865008
roberto@delzanno.se
www.delzanno.se

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08 – 7326686, 070 – 2126455
christian.hamrin@telia.com

JOAKIMS MYNT & SEDLAR

Södra Långvägen 17 A
443 39 Lerum
www.joakimsmyntochsedlar.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 37
371 35 Karlskrona
Tel. 0455 – 81373
lennart@mynt.nu
www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14 / Box 98
501 13 Borås
Tel. 033 – 410315

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel. 046 – 144369
butik@lundsmynthandel.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
373 32 Nätraby
melinmynt@hotmail.com

MITQALCOINS

Klas Johnsson
Box 5078
141 05 Kungens kurva
info@mitqalcoins.se
Tel. 070-6101073

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 Nyköping
Tel. 0155 – 286325
corona-coin@tele2.se
www.coronamylnt.se

NILSSONS MYNTHANDEL AB

Box 12
896 21 Husum
Tel. 076 – 1132207
nilssonsmynthandel@hotmail.com

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46 / Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08 – 6626261
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON / TICALEN MYNTHANDEL

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 073 – 9540868
numikon@comhem.se

PECUNIA MM HB

Östra Mårtensgatan 19
223 61 Lund
Tel. 0705 – 252519
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30 / Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel. / fax 042 – 122528
petersen.mynt@telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6 / Box 16390
103 27 Stockholm
Tel. 08 – 4115081
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel. / fax 031 – 135088
skarabe@telia.com
www.skarabe.eu

SVENSK MYNTHANDEL

Mikael Kindahl
Badstugatan 24, Bredablick
691 32 Karlskoga
svenskmynthandel@hotmail.com
www.svenskmynthandel.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Gamla Brogatan 36
111 20 Stockholm
Tel. 08 – 4110807
www.hwmynt.se

AB WIJK ANTIK

Flisvägen 5
743 94 Skyttorp
Tel. 070 – 3680807
info@wijk.se

www.smf.com.se

MYNTAUKTION

Stockholm lördag 2 maj 2020

Ett urval mynt (inkl. köparprovision) som vi har sålt tidigare:

1 daler 1594
"SIGIMVNDVS"
677.000:-

Ryssland
5 rubel 1762
460.000:-

Norge
1 speciedaler 1861
med B under bilden
2.238.500:-

Ett urval av redan inlämnade objekt till vårens auktion:

1 riksdaler 1632
Rättvänt vapen

Pommern
2 dukater 1661
Ex. Hagander

1 riksdaler 1676

Norge
1 speciedaler
1647

Bättre mynt och hela samlingar mottages till kommande myntauktioner.

Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom mer än 20.000 kunder i Sverige och utlandet ser varje auktion via vår hemsida och katalogen.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17 E-post: coins@myntkompaniet.se www.myntkompaniet.se

MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

INLÄMNING AUKTION 35

Nu är det hög tid att lämna in numismatiska objekt till höstens auktion!

Vi tror att auktion 35 kommer att bli speciellt omfattande och bra. Vid sådana tillfällen är det extra förmånligt att vara säljare. Redan nu har vi objekt för miljontals kronor inlämnade, exempelvis del 2 av Bengt Svenssons samling, mängder av dukater, många sällsynta plåtmynt, utsökta sedlar och eftersökt numismatisk litteratur.

MÖT OSS PÅ FRIMYNT

Som vanligt finns vi på plats på FRIMYNT i Helsingborg för att ta emot just DIN inlämning! Välkommen till oss den 9 maj!

Objekt från auktion 34

Myntauktioner i Sverige AB

Banérgatan 17, 115 22 Stockholm • Storgatan 10, 342 60 Moheda

E-mail: info@myntauktioner.se • Telefon: 08-410 465 65

www.myntauktioner.se